

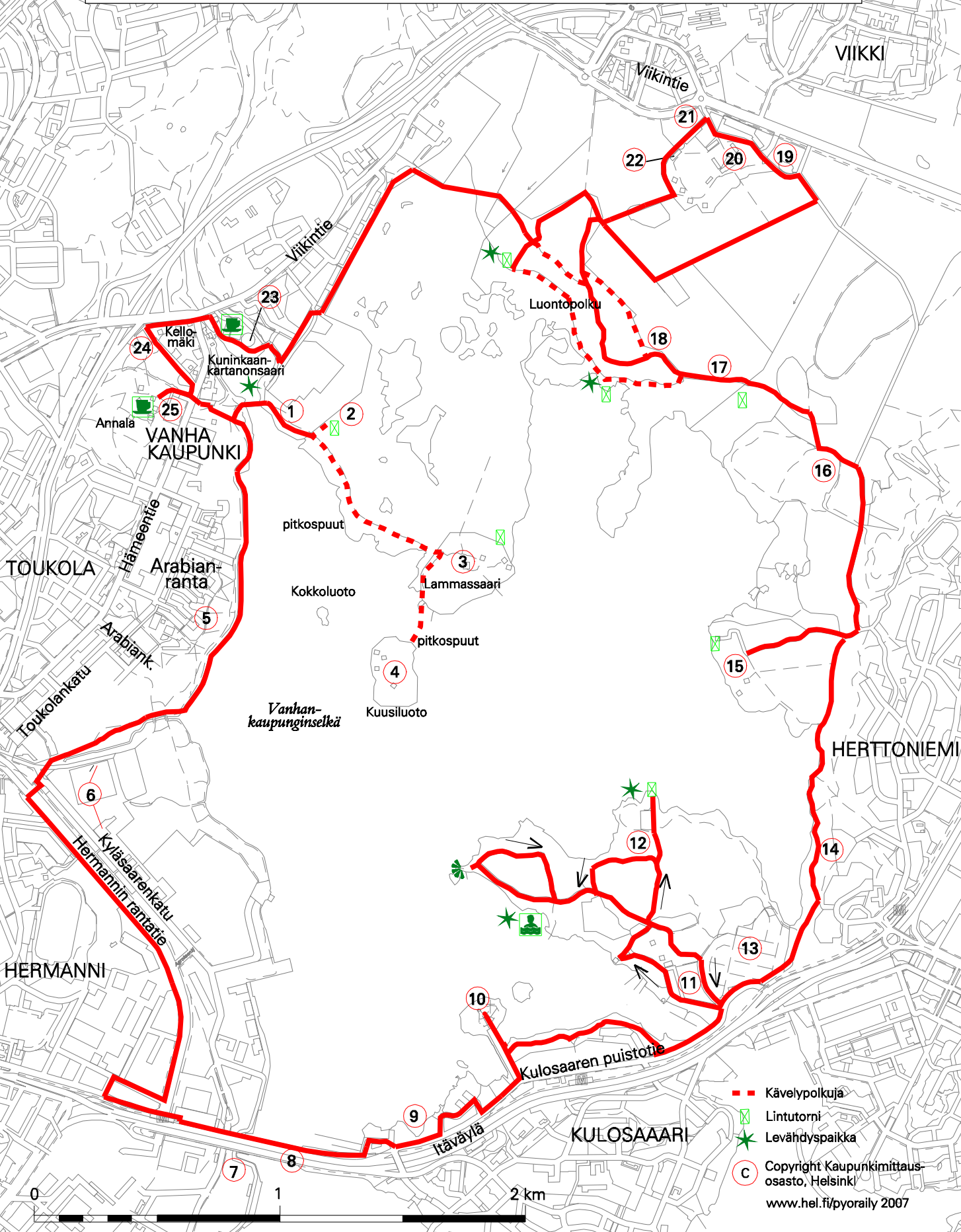
Helsingin kotiseutupyöräreitit:

23. VANHANKAUPUNGINLAHDEN KIERROS

Laatinut Kaupunkisuunnitteluvirasto
Liikennesuunnitteluosasto

22 km

- Kävelypolkuja
- ☒ Lintutorni
- ★ Levähdyspaikka
- © Copyright Kaupunkimittausosasto, Helsinki
- www.hel.fi/pyoraily 2007

Helsingin maantieteellisessä keskustassa sijaitseva Vanhankaupunginlahti, jota kutsutaan sen pohjoispuolisen alueen nimen mukaan usein lyhyesti Viikiksi, on lintuparatiisi kaupungin keskellä. Vantaanjoen suiston matalan merenlahden 254 hehtaarin luonnonsuojelu-alueeseen kuuluu laajoja ruovikoita, rantaniittyjä, reheviä rantametsiä ja avovettä. Kosteikon pohjoispuolella on Viikin vanhaa pelto- maisemaa ja laitumia. Lahden itäpuolella on kallioinen metsäselänne. Koko Natura-alueen pinta-ala on 316 ha. Sen tärkeimmät luon- totyypit ovat Itämeren murtovetinen jokisuisto, tervaleppäluhta ja rantaniitty. Alueella on havaittu 285 lintulajia, 28 nisäkäslajia, 3 matelijalajia, 4 sammakkolajia, 72 kääpäjalajia ja orvakoita 98. Myös lahden kalasto on runsas. (www.hel.fi/ymk)

- (1) Tästä alkaa **Viikin luonnonsuojelualue**. Lisätietoa **opas- taulusta**. *Pitkospuilla pyöräily ja muukin liikkuminen pol- kujen ulkopuolella on siellä kielletty, joten lukitse pyöräsi.*
- (2) **Lintutorni** ja ruovikossa **piilokoju** lintujen tarkkailuun
- (3) Jatka *kävellen* pitkospuita myöten **Lammassaareen**. Sen pohjoispuolella on **lintutorni**. Saarta on vuokrannut Raiti- tiusyhdistys Koitto vuodesta 1904 lähtien ja se on ollut tunnettu työväen virkistyspaikka. Saaren "huipulle" val- mistui 1905 Koiton punertava **Pohjolan pirtti**. Ranta- vyöhykkeen kesämajat ovat alun perin osa työväen virkis- tystä. Saaren etelärannalta lähtevät kapeat pitkospuut, joita ei voi käyttää korkean veden aikana, kohti
- (4) **Kuusiluotoa**. Siellä voi kesällä kohdata lampaista. Länsi- rannan **punainen mökki** on valmistunut 1930-luvulla ja on nykyään Vanhankaupunginlahden kulttuuri-ekologisen klubin (www.kuusiluoto.info) käytössä.
- (5) **Arabianrannan** taideteollisuuskeskukseen liittyvä **asuin- alue** valmistuu vuonna 2010. Asukkaita sinne tulee 7500. Alueella kannattaa kierrellä katselemassa uusia talosuun- nitteluratkaisuja sekä Arabianrannan taideprojektin erilaisia teoksia. Arabian alue (Toukolan kaupunginosa) erotettiin Forsbyn (Koskela) tilasta 1840, jolloin raamatulliset pai- kannimet olivat suosittuja. Arabian tehtaas aloittivat siellä toimintansa 1874.
- (6) Ensimmäinen jätevedenpuhdistamo **Kyläsaareen** valmis- tui 1932. Sen vieressä toimi jätteenpolttolaitos 1961–1983. Se tuotti samalla sähköä ja kaukolämpöä, mutta niin saas- tattavalla tavalla, että sen toiminta lopetettiin kansanliik- keen vaatimuksesta. 1990-luvun alusta molemmat raken- nukset ovat **Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:n** (www.pkskierke.fi) hallussa. Se on yleishyödyllinen yri- tys, joka tarjoaa tavaroiden kierrätys- ja uudelleenkäyttö- palvelua sekä ympäristövalistusta.
- (7) **Sörnäisten satamaan** tuli rautatie jo 1864. Kuten alueen nimistä, Hanasaari, Sompasaari ja Verkkosaari, voi pää- tellä, alueella on tehty paljon täyttöjä. Alueen uudisraken- taminen alkaa sataman siirryttyä 2008 Vuosaareen. Sitä ennakoitiin v:n 2007 alussa avattu **Kalasaataman** metroasema.
- (8) **Kulosaaren silta** valmistui 1960. Sitä ennen yhteys Hel- sinkiin hoitui puusillalla, joka valmistui 1919. Raitioliik- kenne Sörnäisistä Kulosaareen oli aloitettu jo yhdeksän vuotta aikaisemmin, jolloin raitiovaunu kuljetettiin lautalla Kulosaaren salmen yli. Raitioliikenne korvattiin busseilla 1951. Metroliikenne alkoi 1982.
- (9) **Purjehtijankujalla–W. Aaltosentiellä** on useita taloja 1900-luvun alkukymmeniltä.
- (10) **Leposaari** on monien kulosaarelaisien viimeinen leposija, vuodesta 1925 alkaen
- (11) **Kulosaaren (Brändö) kartanon** päärakennus valmistui 1810-luvulla Carl Ludvig Engelin piirtämänä. Runkona sillä oli mahdollisesti Augustin Ehrenswardin itselleen puoli vuosisataa aiemmin rakennuttama kaksikerroksinen talo. Herttoniemen kaupunginosan raja kulkee piha-alueen kaakkoisreunaa. Ensimmäinen silta Kulosaaresta Hertto- niemeen valmistui 1916.
- (12) **Kivinokan "Puumerkki"-luontopolku** johdattelee kävi- jänsä haistelemaan vanhan sekametsän tuoksua. Viikkiin ja linturikkaalle Vanhankaupungin selälle avautuvalle la- valle pääsee myös pyörätuolilla ja siellä on maisemataulu näkövammaisille. Kivinokkaan rakennettiin telttakylän keskelle (läntiselle niemelle) tanssilava, jossa esiintyi mm. *Dallape*-orkesteri. Nykyiset kesämajat alkoivat nousta 1940-luvulta alkaen.
- (13) **Herttoniemen siirtolapuutarha** on perustettu 1934.
- (14) Myös **Saunalahden** kallioisella itärannalla oli useita yksi- tyisten huviloita, joista on edelleen jääneenä sireeneitä, omenapuita, tammia ja poppeli.
- (15) **Fastholmaan** nousi vuodesta 1910 alkaen pieni huvilayh- dyskunta puutarhaviljelmiseen. Alue oli alkujaan vuokra- maata Herttoniemen kartanolta.
- (16) Täällä **Mölylän** alueella oli 1920–50-luvuilla myös teltois- ta ja pahvimökeistä koostuva työväen kesäsiirtola. Aiem- mein täällä oli Bäcksin torppa. **Rinteen** silloinen laidun- taminen näkyy alku- ja sydänkesän kukkaloistona.
- (17) Täällä tavoittaa 1800-luvun **maiseman** tunnun, jota lisää pellolla käyskentelevä yliopiston karja.
- (18) **Viikin puulajipuistossa** eli *arboretumissa* kasvaa koti- maisia ja Suomessa menestyviä vieraita puu- ja pensaslaje- ja. 2 km:n luontopolku kannattaa kiertää kävellen. Se on merkitty valkoviireillä tunnuksilla.
- (19) **Saunapellonpuiston puukerrostalot** ovat vuodelta 1997.
- (20) Yliopiston **Viikin koetilan** rakennukset ovat 1930- ja 1950 -luvulta. Luonnonsuojelualueetta täydentäviä peltoja on viljelty ainakin 1400-luvulta alkaen.
- (21) Viikintien eteläpuolelle valmistui 2001 arkkitehtitoimisto Arto–Palo–Rossi–Tikan suunnittelema **Gardenia**. Se on viheralan toiminta- ja tietokeskus, jossa on talvipuutarha ja opastus Viikin luonnonsuojelualueeseen. Katso myös **ja- panilaistyylinen puutarha**.
- (22) **Maatalousmuseo** sijaitsee 1930-luvulla valmistuneessa kivirakennuksessa (su 12-16, yliopisto ylläpitää).
- (23) **Kuninkaankartanon saarella** on nimensä mukaisesti ollut kaupungin myötä 1550 perustettu kuninkaankartano hallintoa ja puolustusta varten. Kartanon toiminta hiipui 1500-luvun lopulla venäläisten hävitysretken jälkeen. Myös Kuninkaantie kulki sen kautta. Nykyään saarella on **Tekniikan museo** (www.tekniikamuseo.fi) entisissä vesi- laitoksen rakennuksissa (1.5.–31.8. ti–su klo 11-17, muu- loin ke–su 12-16). Vettä niissä puhdistui 1876–1972, ke- miallinen puhdistus alkoi 1909. Vastarannalla on kaupun- ginmuseon **Voimalamuseo** (auki kesäkaudella, www.hel.fi/kaumuseo).
- (24) **Helsingin perustamisen muistomerkki sekä Helsingin ensimmäisen kirkon ja hautausmaan paikka**. Helsingin perusti Kustaa Vaasa 1550. Alueelle muodostui noin 600 asukkaan kaupunki. **Kellomäellä** on vuoden 1616 **her- rainpäivien muistokivi**. Helsinki päätettiin siirtää Viron- niemelle, nykyiseen Kruununhakaan 1640.
- (25) **Villa Annebergin** rakennutti kauppaneuvos Gustaf Otto Wasenius (1789-1852) kesäasunnokseen 1830-luvulla. **Annalaa** hoitaa nykyään Hyötykasviyhdistys ry, joka vuokraa alueella viljelypalstoja ja harjoittaa alan neuvon- tapalvelua. Alueella voi myös muuten vain levähtää ja nauttia kahvilan antamista.